

Interview

Bij mij kunnen ze onderuit'

Geestelijk verzorger in het leger Ties Schutte over zijn werk*

Ploegman

Na ruim twaalf jaar predikant te zijn geweest en twee kerkelijke gemeentes gediend te hebben, maakte Ties Schutte in 2005 een opvallende overstap: zijn derde standplaats werd niet een nieuwe kerkelijke gemeente, maar het leger. "Je bent veel op pad, het is avontuurlijk, ik houd van sporten en ik houd van mensen. Ik probeer uit te stralen dat God hart heeft voor ieder mens."

Hoe kom je erbij om legerpredikant te worden?

Ik heb twee kerkelijke gemeentes gediend. Van 1992-1998 die van Wetsinge-Sauwerd en van 1998-2005 stond ik in Putten. Op een gegeven moment zag ik een advertentie met drie vacatures voor geestelijk verzorger. Ik had daar al vaker aan gedacht en nu leek de tijd er geschikt voor. Dus solliciteerde ik. Waarom? Defensie is een dynamisch gebeuren. Je bent veel op pad, het is avontuurlijk, ik houd van sporten en ik houd van mensen.

Wat moet ik me voorstellen bij het werk van een legerpredikant?

Het werkveld varieert van het praatje bij de koffie tot een diep gesprek. De gemiddelde militair is buitenkerkelijk en heeft niets met geloof. Dus probeer ik meestal via een bak koffie contact te maken.

Ik werk nu op de De Ruyter van Steveninck Kazerne in Oirschot, bij een schoolbataljon. Daar maken jonge mensen voor het eerst kennis met Defensie. Hier geef ik ook een aantal lessen. Ik leg dan eerst uit wat ik doe, want de meeste militairen snappen niet dat ze een dominee voor hun neus krijgen. Ik zeg daar dat iedereen zijn of haar verhaal bij me kwijt kan.

De wereld van Defensie is een machocultuur. Daarom praat ik met die jongeren over normen en waarden. Naar aanleiding van seksuele intimidatie binnen de krijgsmacht is er een gedragscode gekomen. Die bespreek ik. De jongeren reageren vaak primair en seksistisch. Ik sta daar niet met een opgeheven vingertje, maar probeer ze wel na te laten denken over normen en waarden. Ik vertel ze dat ze een voorbeeldfunctie hebben als militair, ook buiten werktijd. Verder bezoek ik de leerlingen op bivakken. En ik heb veel contact met de instructeurs en de kaderleden, de leidinggevenden. Ik ben er ook voor hén.

Je hebt zowel rooms-katholieke als humanistische, joodse en islamitische geestelijk verzorgers.

Wat is er typisch protestants of gereformeerd aan jouw taak als geestelijk verzorger?

Op uitzendingen verzorgen wij bijvoorbeeld kerkdiensten en hier verzorgen we, bijvoorbeeld rond feestdagen, samenkomsten of vieringen. Dat is een moment waarop ik als gereformeerde dominee mijn werk doe. Het gaat er wel anders aan toe dan in een gereformeerd-vrijgemaakte kerkdienst, maar ik houd geen humanistisch verhaaltje.

Verder behandel ik tijdens de lessen geestelijke verzorging de twee grote wereldgodsdiensten, het christendom en de islam. Dan geef ik ook aan wat ik zelf geloof. Dat is natuurlijk een ander verhaal dan een humanist zou houden. Maar ik geef toe dat ons werk soms wel veel op elkaar lijkt.

Hoe maak je contact met de militairen?

Ik ben er niet op uit vrienden te worden met iedereen, maar ik wil er wel zijn voor iedereen. Ik hoop dat mensen het gevoel hebben: die vent heeft oprechte belangstelling. De militairen hebben vaak weinig tijd voor elkaar. Ik merk dat je, als je oprechte belangstelling toont, ze zó voor je hebt gewonnen. Dan gaan deuren voor je open, zijn ze loyaal en kun je potjes breken. Leerlingen zeggen vaak dat ze het geweldig vinden dat er iemand is die tijd voor hen heeft. Bij wie ze 'onderuit kunnen'. Het is altijd strak in het pak, hectisch en hiërarchisch. Bij mij moeten ze niets.

Kun je een praktijkvoorbeeld geven van je werk, wat indruk op je maakt of gemaakt heeft?

Wat op mij héél veel indruk gemaakt heeft is een bezinningsmoment op een zondag, tijdens een eindoefening, nadat die jongens en meisjes een week heel hectisch bezig waren geweest. Het was een van de eerste keren dat ik dat deed. Ik hield een overdenking over de verloren zoon. Ik vertelde dat God een Vader is naar wie je altijd terug kunt gaan en bij wie je altijd thuis kunt komen. Daarna was er een moment van stilte en bezinning. Tijdens dat moment konden ze een kaars aansteken als een symbolisch gebaar. Wat er toen gebeurde is onbeschrijflijk. Er zat daar zestig man. Ik heb nog nooit zoveel leerlingen zien huilen. Ze waren moe en door het verhaal gegrepen. Heel indrukwekkend. Ik wist niet wat me overkwam! Zo'n moment maakt alles de moeite waard.

Hoe zie je de verhouding tussen geloof en geweld?

Goede vraag. In het Oude Testament zie je de lijn dat God zijn volk beschermt tegen vijanden. Zijn volk allerlei overwinningen laat genieten in de strijd tegen vijanden. God die geweld ook niet schuwt, maar gebruikt als uiting van zijn toorn. Ik denk dat je als christen het geweld niet moet opzoeken. We hebben niet het gebod 'gij zult doden' gekregen, maar het gebod 'gij zult niet doden'. Het leger mag echter wel geweld gebruiken als zelfverdediging.

Wat zou je afkeuren?

Amerikaanse toestanden als in Guantanamo Bay. Martelingen van krijgsgevangenen, daar staan we niet achter. Ook het gebruik van massavernietigingswapens, zoals Saddam Hussein deed, kan niet. Dat strijdt met alle conventies. De mate van inzet van wapens moet in verhouding staan tot datgene wat je wilt oplossen. Buitensporig veel geweld kan niet. Denk aan Rwanda met de Hutu's en Tutsi's. Dat is tirannie en chaos. Dat moet je afkeuren.

** Een meer uitgebreide versie van dit interview staat op www.bijbelstudiebond.nl*